

EESTI-LÄTI 4. PIIRIÜLENE ELEKTRIÜHENDUS – SELGITUSI MAAOMANIKELE

1 SISSEJUHATUS

Eesti ja Läti elektrivõrgud on seni ühendatud kolme piiriülese kõrgepingeliiniga. Viimati rajati kõrgepingeliin Harkust läbi Lihula ja Sindi Kilingi-Nõmme ja Läti piirini. Liin alustas tööd 2021. a alguses. 2024. a veebruaris otsustas Vabariigi Valitsus algatada neljanda piiriülese elektrivõrgu ühenduse planeerimise. Uus kõrgepingeliin kulgeks Paide alajaamast Lihula suunas, seejärel üle mere ja läbi Saaremaa kuni saare läänerannikuni, kust suundub merekaablina Eesti-Läti merepiirini.

Uuel elektrivõrguühendusel on mitu eesmärki:

- suurendada siseriiklikul tasemel elektri varustuskindlust, seda eriti Saaremaal, kus seni 330 kV pingega kõrgepingeliine ei ole olnud;
- parandada energiatulgeolekut, ühendades Eesti veelgi paremini teiste Balti riikide ning nende kaudu ka Kesk-Euroopa elektrivõrkudega;
- hõlbustada Lääne-Eestis toodetava taastuvenergia liitmist elektrivõrguga, mis omakorda aitab kaasa puhtama ja odavama energia tootmisele.

Uue kõrgepingeliini kavandamise esimeseks etapiks on selle asukohavalik. Selleks koostatakse riigi eriplaneering, mis paneb paika kõrgepingeliini trassikoridori. Koridori sees leitakse liinile ehitusprojektiga täpne asukoht.

Käesoleva juhise mõte on anda maaomanikele, kelle maale kõrgepingeliini rajamist kaalutakse, ülevaade sellest, kuidas saab kõrgepingeliini trassikoridori asukohavaliku osas kaasa rääkida, millisel viisil saab pärast asukohavalikut Elering kui tulevase kõrgepingeliini omanik õiguse liini alla ja selle kaitsevööndisse jäävat maad kasutada ning millised piirangud tulenevad maa kasutamisele eriplaneeringu kehtestamisest ja hilisemast kõrgepingeliini ning selle toimimiseks vajalike ehitiste ehitamisest.

2 MAAOMANIKU ÕIGUSED ELEKTRILIINI PLANEERIMISEL

Tulevast kõrgepingeliini planeeritakse kahes etapis:

- riigi eriplaneeringuga pannakse paika uue liini parim võimalik asukoht trassikoridori kujul. Trassikoridor on liini rajamiseks vajalik maa-ala koos kaitsevööndi ja mõningase puhvriga. Viimane võimaldab hilisema projekteerimise käigus kõrgepingeliini asukohta kohalikest oludest ja tehnilistest vajadustest lähtuvalt mõnekümne meetri võrra ühes või teises suunas nihutada (sõltuvalt konkreetsest tehnilisest lahendusest on koridori laiuseks maismaal kuni 240 m).
- hilisema projekteerimisega pannakse detailselt paika liinimastide asukohad, mis määravad liini kulgemise maastikul.

Riigi eriplaneeringu koostamine koosneb üldjuhul kahest etapist:

1. asukoha eelvalik, kus otsustatakse ehitise (antud juhul kõrgepingeliini) võimalik asukoht ja
2. detailse lahenduse koostamine, mille käigus määratakse täpsemalt ehitusõiguse üksikasjad.

Planeerimisprotsess võimaldab teatud juhtudel piirduda eriplaneeringu koostamisega vaid asukoha eelvaliku etapiga. See on võimalik, kui ei tuvastata asjaolusid, mis välistaks kõrgepingeliini edasise kavandamise projekteerimistingimuste alusel. Antud juhul on eesmärgiks seda võimalust kasutada - kas see õnnestub, selgub käimasoleva menetluse käigus.

Maaomanikel on võimalik kaasa rääkida nii eriplaneeringu menetluses kui projekteerimistingimuste ja ehitusloa andmisel. Käesoleva juhendi koostamise ajaks on maaomanikele ja laiemale avalikkusele tutvustatud alternatiivseid trassikoridore eesmärgiga nende osas tagasisidet saada.

Pärast täpsemaid uuringuid valivad eksperdid välja parima alternatiivi - sedagi valikut tutvustatakse avalikkusele ja maaomanikele enne lõpliku otsuse tegemist.

Kuigi suur osa asukohavalikuks vajalikust tööst on veel ees, on maaomanikel mõistlik mitte oodata oma mõtete jagamisega. Mida varasemas etapis oma soove, muresid ja asjakohast infot planeeringut või ehitusprojekti koostavatele ekspertidele jagada, seda lihtsam on nendega lahenduse väljatöötamisel arvestada. Seejuures ei pea olulise info jagamiseks ootama teadet, et järjekordsed dokumendid on valmis saanud, vaid seda võib jagada igal ajahetkel.

Maaomanikel ja teistel huvilistel on iseenesest õigus avaldada kavandatava elektriliini suhtes mistahes arvamust, sh olla põhimõtteliselt selle rajamise või teatud trassialternatiivi vastu. Planeeringu koostajatele on samas kõige väärtuslikumaks sisuline teave kohalike olude kohta, mis võiksid rääkida mõne trassialternatiivi kasuks või kahjuks.

Arvestama peab igal juhul sellega, et planeeringu koostajad ja seda kehtestav Vabariigi Valitsus peavad tasakaalustama erinevaid huve, st konkreetse maaomaniku huvid ja õigused on vaid üks kaalutlus paljudest. Kuna huvid võivad olla vastandlikud, ei pruugi olla võimalik lõplikus lahenduses iga esitatud arvamusega nõustuda.

Igaüks, kes leiab, et kõrgepingeliini tarbeks kehtestatud eriplaneering, projekteerimistingimused või ehitusluba rikub tema õiguseid, võib vastava otsuse 30 päeva jooksul sellest teadasaamisest halduskohtus vaidlustada. Otsuse vaidlustamine ei peata samas automaatselt selle kehtivust, mistõttu võidakse liini rajamise ettevalmistustega ka vaidluse ajal jätkata.

3 ELERINGI ÕIGUS VÕÖRAST MAAD KASUTADA

3.1 Millisel viisil võib Elering saada elektriliini rajamiseks vajaliku maa kasutusõiguse?

Kavandatavale elektriliinile planeeringuga asukoha valimine ei anna Eleringile kui tulevase liini omanikule veel liini rajamiseks ja kasutamiseks vajalike kinnisasjade kasutamise õigust. Vastava maakasutusõiguse saamiseks tuleb täiendavaid samme astuda. Eleringil on seda võimalik teha peaausjalikult kahel viisil:

1. Sõlmides maaomanikuga eraõigusliku kokkuleppe, mille alusel kantakse kinnistusraamatusse piiratud asjaõigus (isiklik kasutusõigus) Eleringi kasuks;
2. Läbi sundvalduse seadmise Eleringi kasuks. Sundvaldus on oma sisult sama nagu isiklik kasutusõigus, ent vastavad õigused-kohustused ei teki mitte lepingu sõlmimisega, vaid Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Ameti poolt tehtava sundvalduse otsuse alusel. Selle otsuse kohta kinnistusraamatusse märget ei tehta, kuid tehakse avalikkusele teatavaks Maa- ja Ruumiameti kitsenduste kaardi rakenduse kaudu. Sundvaldus võidakse seejuures seada nii maaomaniku ja Eleringi kokkuleppel kui ka juhul, kui maaomanikuga kokkulepet ei saavutata.

3.2 Mida isikliku kasutusõiguse või sundvalduse seadmine tähendab?

Isikliku kasutusõiguse ja sundvalduse põhisisuks on see, et kasutaja (antud juhul Elering) saab teatud viisil kasutada talle mitte kuuluvat kinnisasja või selle osa. Isikliku kasutusõiguse lepingus või sundvalduse seadmise otsuses määratakse kindlaks kasutusala, kuhu antud juhul võib elektriliini rajada (kasutusala hõlmab ka liini kaitsevööndit). Elektriliini rajamiseks ja hooldamiseks võib kasutada ka ülejäänud kinnistut. Samas jääb kinnistu omanikule omandiõigus kogu kinnistu üle, st kinnistu pindala ei vähendata.

Kasutaja peab arvestama maaomanike õigustega ja kasutama võõrast kinnistut viisil, mis on maaomanikule võimalikult vähe koormav. Muuhulgas peab kasutaja kinnisasja kasutamise käigus seda kahjustades endise seisundi taastama (nt parandama elektriliini hooldamise käigus kahjustunud tee katte).

Enamasti on maaomanikul õigus isikliku kasutusõiguse ala ka ise edasi kasutada. Välistatud on vaid tegevused, mis võiksid ohustada või häirida kasutaja soovitud tegevust või tema poolt rajatud taristut (nt võib kõrgepingeliini all üldjuhul jätkata põllupidamist, samas kui metsa seal kasvatada ei saa).

Üheks oluliseks erinevuseks isikliku kasutusõiguse ja sundvalduse vahel on see, et **kui isiklik kasutusõigus kantakse kinnistusraamatusse, siis sundvaldust mitte**. Lisaks **ei ole sundvalduse seadmise korral vaja maaomanikel sõlmida notariaalset lepingut**, ehk asjaajamine on mõnevõrra lihtsam. Samuti **on isikliku kasutusõiguse seadmisel makstav tasu** (vt punkti 3.5) **tulumaksuga maksustatav**. Elering katab lepingu sõlmimisel ka maksudega seotud kulu, ent juhul kui maaomanik soovib vältida oma maksustatava tulu ühekordset suurenemist, on mõistlik valida sundvaldus.

3.3 Kuidas seatakse isiklik kasutusõigus?

Isikliku kasutusõiguse seadmiseks tuleb maaomaniku ja kasutaja (antud juhul Eleringi) vahel sõlmida notariaalselt tõestatud leping. Lepingus loetletakse poolte õigused ja kohustused. Samas ei pea lepingus kordama juba neid õiguseid ja kohustusi, mis tulenevad asjaõigusseadusest (nt kasutaja kohustus kasutada võõrast asja võimalikult vähe koormaval viisil) või seaduses sätestatud ehitise kaitsevööndis kehtivaid maaomaniku tegevuspiiranguid. Isikliku kasutusõiguse lepingus võib täpsustada nt:

- maaomaniku kohustust teavitada ka teisi tema kinnistul tegutsevaid isikuid kasutusõigusest ja sellest tulenevatest piirangutest;
- kasutaja kohustust teavitada maaomanikku korrapäraste remont- ja hooldustööde tegemisest;
- kasutaja kohustused seoses uute ehitiste rajamisega (nt kohustus teavitada ette ehituse algusajast, taastada ehitustegevuse lõppedes kinnistu varasem seisukord);
- kui mitme meetri ulatuses uuest elektriliinist tuleb ohutuse tagamiseks mets maha raiuda;
- kasutaja poolt makstava tasu suurust ja maksmise korda;
- mis saab kasutaja rajatud ehitistest pärast kasutusõiguse lõppemist.

Lepingu tõestanud notar korraldab selles ette nähtud isikliku kasutusõiguse kandmise kinnistusraamatusse. Lepingu notaris tõestamise kulud ja riigilõivu tasub enamasti kasutaja.

Üldjuhul kantakse isiklik kasutusõigus kinnistusraamatus esimesele vabale järjekohale, st see saab olema vähem prioriteetne kõigi juba varem seatud servituutide, hüpoteekide jm suhtes. Kui pooled soovivad anda isiklikule kasutusõigusele kõrgemat prioriteeti, tuleb see varem seatud õiguste omajatega kokku leppida.

Kasutusõiguse seadmisel tasub kasutaja vastavalt maakasutusele ja turuväärtusele. Turuväärtus tehakse kindlaks maa hindamise käigus ning kompensatsiooni suurust arvestatakse järgnevalt:

- Metsamaa puhul hüvitatakse 100% maa turuväärtusest ja täiendavalt puistu eest ühe raieringi tulu.
- Põllumaa puhul hüvitatakse 33% maa turuväärtusest.
- Elamumaa ja ärimaa puhul hüvitatakse 100% maa turuväärtusest. Planeeringus on eelistus vältida võimalikult palju elamumaad ja ärimaad.
- Iga masti paigaldamise tasu 500 eur/masti kohta.

Maa hindamisjärgse katastripõhise ettepaneku teeb kasutaja isikliku kasutusõiguse lepingu väljatöötamise käigus.

Isikliku kasutusõiguse leping sõlmitakse täpse kitsenduse alale, mis on kitsam planeeritavast trassikoridori alast. Täpne kitsendus selgub planeeringujärgselt peale kitsenduse projekteerimist aga enne ehitusloa väljastamist.

3.4 Kuidas seatakse sundvaldus?

Sundvalduse seadmiseks esitab Elering tulevase elektriliini omanikuna taotluse Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Ametile (TTJA). Taotlus võib hõlmata nii üht kui mitut kinnistut.

Elering võib juba enne TTJA-le sundvalduse seadmise taotluse esitamist maaomanikega suhelda ning leida kinnistu kasutamise tingimuste (sh tasu) osas kokkuleppe. Kui selline kokkulepe on saavutatud, ei viida põhjalikumalt sundvalduse seadmise menetlust läbi, vaid TTJA saab kokkuleppe alusel kohe vastava otsuse ära teha. Põhimõtteliselt täidab otsus sellisel juhul sama rolli, mida täidaks lepingu notari poolt tõestamine.

Kui maaomanik ja Elering ei ole enne TTJA-le taotluse esitamist kokkulepet saavutanud, teavitab TTJA maaomanikku sundvalduse seadmise menetluse algatamisest. Korterimajade puhul võidakse korteriomanike asemel teavitada korteriühistut. Teate saamisest nelja nädala jooksul on maaomanikul õigus avaldada oma arvamust - olla kas sundvalduse seadmise poolt või vastu, samuti pakkuda omalt poolt välja sundvalduse tingimusi. Välistatud ei ole ka, et pärast teate saamist leiavad maaomanik ja Elering veel kokkuleppe, mille TTJA saab ära kinnitada.

Pärast maaomaniku arvamuse saamist ja juhul, kui maaomanik ja Elering ei ole maa kõrgepingeliini rajamiseks kasutamise osas kokkulepet saavutanud, otsustab TTJA sundvalduse seadmise ja selle tingimuste üle. Antud kõrgepingeliini puhul on vähetõenäoline, et TTJA keelduks sundvalduse seadmisest kinnistutele, millele planeeringu (ja ehitusprojektiga) kõrgepingeliin ette nähakse ka juhul, kui maaomanik on sellele täiesti vastu. Küll aga võidakse Eleringile seada maaomanike huvide kaitseks täiendavaid kohustusi (nt kinnistu korrastamise kohustus, maaomaniku korrallisest remondist teavitamise kohustus jms), mis on analoogsed isikliku kasutusõiguse õiguste-kohustustega.

Sundvalduse otsust ei kanta kinnistusraamatusse. Samas aga registreeritakse need maakatastris, mille järel on sundvalduse olemasolu kõigile nähtav vastavatest kaardirakendustest (sh kitsendused.maakataster.ee).

3.5 Kas ja millist hüvitist on maaomanikul õigus saada?

Kõrgepingeliini talumise eest on maaomanikul õigus nõuda hüvitist. Hüvitise mõte on kompenseerida (osaliselt) maaomanikule kõrgepingeliini tema maale rajamisest tulenevaid otseseid tegevuspiiranguid ja sellest tulenevalt tulu teenimise võimaluste vähenemist. Praktikas makstakse sellest lähtudes nt metsamaa kasutamise eest suuremat hüvitist kui põllumaa kasutamise eest, kuna metsamaa senine kasutus ei ole elektriliini all ja selle kaitsevööndis võimalik, samas kui põllupidamine on jätkuvalt võimalik (arvestades teatud piiranguid, nt sõidukite kõrgust). Samas ei ole eesmärk kompenseerida nt vaadete muutumist või seda, et maaomanikul kaob hüpoteetiline võimalus õhuliini alusele maale uusi hooneid rajada.

Maaomanikule hüvitise maksmise üksikasjad sõltuvad esiteks sellest, millisel viisil Elering maa kasutamise õiguse saab. Kui maaomanik ja Elering seavad lepinguga isikliku kasutusõiguse, on see, kas ja millises ulatuses tasu makstakse, kokkuleppe osaks. Sama kehtib ka sundvalduse seadmisel, kui sundvaldus seatakse poolte kokkuleppe alusel. Põhimõtteliselt on sellisel juhul tasu laad (ühekordne, perioodiline) ja suurus sarnaselt muude tingimustega vabalt kokkulepitav. Samas on Eleringi kui võrguettevõtja eesmärgiks kohelda maaomanikke võimalikult võrdselt ja seetõttu juhitudakse hüvitiste kokkuleppimisel nii sundvalduse menetluses kui isikliku kasutusõiguse seadmisel Eleringi sisemisest korrast. Selle põhjal makstakse maaomanikele ühekordset hüvitist kinnistu kasutusvõimaluste vähenemise eest. Ühekordne hüvitis sõltub juhendi koostamise aja seisuga kasutatava kinnistu väärtusest, kasutusala ulatusest ning võimalikust tegevuspiirangute tõttu saamata jäävast tulust ja/või otsesest varalisest kahjust (ehitiste lammutamise, metsa hävimise, avalikule teele juurdepääsu pikenemise jms tõttu). Samuti makstakse maaomanikule perioodilist tasu, mis vastab seaduses ette nähtud talumiskohustusele (lähemalt selgitatud allpool).

Olukorras, kus maaomanikuga sundvalduse seadmise osas kokkuleppele ei jõuta, näeb seadus ette, et maaomanikule tuleb maksta perioodilist sundvalduse tasu, mis ei ole suurem, kui seadusjärgne

talumiskohustuse tasu. Lisaks võib TTJA määrata ühekordse hüvitise otsese varalise kahju eest. Selline kahju võib tuleneda ennekõike järgnevast:

- 1) ehitise likvideerimine või kasutuks muutumine, samuti muude parenduste kasutuks muutumine;
- 2) detailplaneeringu elluviimise võimatuseks muutumine või ehitusvõimaluse vähenemine või kaotamine;
- 3) metsa, muu taimestiku ja istanduse hävimine;
- 4) kinnisasjalt avalikult kasutatavale teele juurdepääsu likvideerimine või pikenedamine.

Samas ei ole sundvalduse seadmisel ette nähtud saamata jäänud tulu hüvitamist (erinevalt Eleringi poolt kokkuleppe korral makstavast hüvitisest). Seetõttu võib kokkuleppel makstav hüvitis olla mõnevõrra suurem sundvalduse seadmisel makstavast kahjuhüvitisest, samuti makstakse maaomanikule kokkuleppe sõlmimisel asjaajamistasu ning eraldi tasu masti(de) püstitamise eest.

Juhise koostamise ajal sõltub seadusjärgne perioodiline tasu kolmest aspektist: katastriüksuse maksustamishind, tehnoarajatise kaitsevööndi pindala võrrelduna katastriüksuse pindalaga ning maa sihtotstarve. Seega suureneb tasu vastavalt maa maksustamishinna suurenemisele (maa korralise hindamise käigus, mida riik on seadnud eesmärgiks teha ca kord kümne aasta jooksul) Üldine valem tasu arvutamiseks on järgmine:

$$\text{aastane talumistasu} = 3,5\% \times \text{maa maksustamishind} \times (\text{tehnoarajatise kaitsevööndi pindala} / \text{katastriüksuse pindala}) \times \text{maa sihtotstarbest tulenev koefitsient}.$$

Maa sihtotstarbest tulenev koefitsient on vahemikus 0-1, st teatud juhtudel võib tasu suuruseks olla ka 0 eurot: elektri põhivõrgu korral on see nii vaid transpordimaa puhul.

Näiteks olukorras, kus tegemist on 91,5 ha suuruse sihtotstarbeliselt kasutatava põllumaa (maatulundusmaa) katastriüksusega, mille maksustamishinnaks on 366 555 eurot ja liini kaitsevööndi pindalaks sellel katastriüksusel on 6,4 ha, oleks aastaseks talumistasuks: $3,5\% \times 366\,555 \times (6,4/91,5) \times 0,5 = 448,68$ eurot. Võttes eelduseks, et maamaksumääraks on omavalitsuse poolt kehtestatud maksimaalne lubatav (0,5%), on liini kaitsevööndi eest tasutavaks maamaksu summaks 128,19 eurot.

Lisaks eelkirjeldatud valemi põhjal arvatud summale on maaomanikul õigus nõuda selliste vältimatute kulude hüvitamist, mille kandmine tuleneb tehnovõrgu rajamise talumisest ja mille suurus ületab $\frac{1}{3}$ eelkirjeldatud talumistasust. Seejuures ei arvestata kulusid, mis on ka maaomaniku enda huvides ja mida viimane seetõttu niikuinii kannaks (nt ehitiste korrashoid).

Seadusjärgset talumistasu ei maksta, kui Eleringi poolt makstava talumistasu suurus isiku omandis olevate kinnisasjade eest kokku jääb alla viie euro.

4 RIIGI ERIPLANEERINGU KEHTESTAMISEST TULENEVAD PIIRANGUD

Kõrgepingeliini ehitamise ja kasutusele võtmise järel tuleb maaomanikul liini kaitsevööndis järgida mitmeid tegevuspiiranguid, mida on kirjeldatud järgmises peatükis. Samas toob kõrgepingeliini asukohta ette nägeva riigi eriplaneeringu kehtestamine mõningad piirangud kaasa juba enne liini rajamist. Kõige selgemalt on eriplaneeringu kehtestamise järel kõrgepingeliini trassikoridoris piiratud ehitustegevus.

Esiteks peatab riigi eriplaneeringu kehtestamine kõigi alal varem kehtestatud planeeringute kehtivuse. Näiteks juhul, kui varasemalt oli alale kehtestatud detailplaneering, mis nägi ette trassikoridori alale uute hoonete rajamise, siis sellisele detailplaneeringule tuginedes pärast eriplaneeringu kehtestamist enam ehitusluba taotleda ei saa. Peatub ka üldplaneeringu, mis võib sisaldada tingimusi elamuehituseks hajaasustuses, kehtivus. Lisaks planeeringute kehtivuse

peatamisele võimaldab riigi eriplaneeringu kehtestamine tunnistada kehtetuks ka sellega vastuolus oleva, varem antud ehitusloa (viimasel juhul võib küll maaomanikul olla õigus hüvitisele).

Teiseks tuleb kehtiva eriplaneeringuga arvestada uusi ehitisi kavandades. Uute detailplaneeringute koostamisel ei tohi need minna vastuollu kehtestatud riigi eriplaneeringuga. Ka juhul, kui ehitustegevuseks ei ole vaja detailplaneeringut, välistab ehitusseadustik riigi eriplaneeringuga vastuolus olevaks ehitustegevuseks ehitusloa andmise. Kui ehitamiseks piisab seaduse järgi ehitusteatisest, peaks omavalitsus riigi eriplaneeringuga vastuolus oleva ehitise puhul minema üle ehitusloa menetlusele ning samuti ehitustegevuse keelama. Kõige keerulisem on olukord nn vaba ehitustegevuse puhul, st nende ehitistega, mille rajamiseks ei ole vaja omavalitsust isegi teavitada. Siiski ei saa pidada õiguspäraseks seda, kui maaomanik rajab eriplaneeringuga ette nähtud trassikoridori kõrgepingeliini rajamisega vastuolus oleva ehitise, sest ka ehitusloa või -teatise kohustuse puudumisel peab ehitamine ja ehitatav ehitise vastama selles asukohas kehtivatele kitsendustele ja planeeringutele. Kõrgepingeliini ehitamise eel võib maaomanik olla kohustatud sellise ehitise lammutama.

Muud tegevust kui ehitamine võib maaomanik eriplaneeringu kehtestamise järel ning enne kõrgepingeliini ehitamist vabalt jätkata. Nii võib omanik nt jätkata takistusteta põllumaa ja metsa harimist ja kasutada edasi juba olemasolevaid hooneid.

5 KÕRGEPINGELIINI RAJAMISE JÄREL KEHTIVAD PIIRANGUD

Kõrgepingeliini rajamise järel hakkavad seda ümbritsevas kaitsevööndis kehtima ehitusseadustikus ja selle alusel antud määruses sätestatud tegevuspiirangud. Piirangute eesmärk on tagada ehitise (antud juhul elektriliini) ohutus. Kaitsevööndi ulatus sõltub elektripaigaldise pingest – mida kõrgem pinge, seda laiem on kaitsevöönd.

Piirangud jagunevad:

1. üldisteks piiranguteks, nt:

- keeld ehitada kaitsevööndisse teist ehitusloa-kohustuslikku ehitist,
- keeld takistada Eleringi juurdepääsu kõrgepingeliinile,
- takistada Eleringil ehitise hooldamist jne,

2. elektripaigaldistele ainuomasteks piiranguteks, nt:

- keeld sõita õhuliinide kaitsevööndis masinate ja mehhanismidega, mille kõrgus maapinnast on üle 4,5 m,
- ehitada traattarasid ja rajada loomade joogikohti,
- teha tuld või maaparandustöid jne.

Juhul, kui loetletud tegevused ei kujuta endast sisulist ohtu kõrgepingeliinile, võib Elering liini omanikuna neid lubada, seades vajadusel ohutuse tagamiseks tegevusele lisatingimusi. Näiteks võib Elering lubada maandatud metalliaia rajamist või madalate marjapõõsaste säilitamist liini all.

Täpsemalt on kõrgepingeliini kaitsevööndis kehtivaid piiranguid kirjeldatud Eleringi poolt hiljuti välja antud brošüüris “Meelespea liinide kaitsevööndis tegutsejatele”, mis on kättesaadav [Eleringi kodulehel](#).